

West Brabant, een prettige en gezonde omgeving om op te groeien, Regionale visie op de transformatie van de zorg voor jeugd

1. Inleiding

Als gemeenten zijn we druk bezig met het verder handen en voeten geven van onze CJG's. Daar kunnen jeugd en ouders terecht voor al hun kleine en grote vragen over opvoeden en opgroeien. Binnenkort krijgen we er als gemeenten ook de verantwoordelijkheid voor het realiseren van passende jeugdzorg bij. Vanaf 2014 krijgen wij geleidelijk de taken over voor het bieden van de nu nog de provinciale jeugdzorg, de GGZ voor jeugd (nu nog AWBZ en zorgverzekering) en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jeugd (idem). Wij zien dit in West Brabant als kans om jeugd en ouders samenhangend en effectief te ondersteunen. Vanuit de vraag van jeugd en ouders en volgens de uitgangspunten die wij ook hanteren in de rest van ons jeugdbeleid. We noemen de decentralisatie niet voor niets transformatie; de RWB¹ streeft naar een kanteling in denken en doen; van een focus op risico's en problemen naar een focus op de kracht en de talenten van jeugd en ouders zelf. Van het stapelen van aanbod (van licht naar steeds zwaarder) naar een snelle en juiste ondersteuning waarbij ouders zelf de verantwoordelijkheid voor het opvoeden zoveel als mogelijk houden. Een ondersteuning waarbij de advisering en zorg in het leefgebied² van het kind (thuis, in en om school, op de kinderopvang) in samenhang plaatsvindt. Doordat CJG professionals en (intern) begeleiders dezelfde taal spreken, dezelfde manier van denken en doen gaan ontwikkelen. Daar ligt de uitdaging voor ons als gemeenten; om op alle niveaus van bestuurders tot en met professionals en vrijwilligers een gezamenlijke visie te hebben, uitgangspunten te delen en die ook consequent in ons denken en doen uit te dragen.

2. Visie op opvoeden en opgroeien in West Brabant

“Kinderen en jongeren hebben de mogelijkheid om zich te ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen, die actief deelnemen aan het sociale, economische en culturele leven.”

Investeren in de jeugd van nu is van vitaal belang, niet alleen voor de individuele ontplooiingsmogelijkheden van kinderen en jongeren, maar ook voor de sociale samenhang en een duurzame economische ontwikkeling.

We willen als overheid een gunstig opgroei-klimaat voor **alle** kinderen creëren. We dienen hierbij aandacht te hebben voor de sociale omgeving van kinderen. **Het versterken van de eigen kracht** van ouders, opvoeders en kinderen is hierin een belangrijk thema.

We willen onze aandacht ook richten op **preventie**. We willen voorkomen dat kinderen op welke manier dan ook buiten de boot vallen. En wanneer kinderen toch niet goed mee kunnen of uitvallen (denk aan onderwijsachterstanden, schooluitval, werkloosheid of criminaliteit, of wanneer ouders het niet alleen redden) dan zal hen ondersteuning of zorg aangeboden moeten worden.

Uit regionale 'visie op jeugd', vastgesteld door PH-overleg Jeugd, 13 oktober 2010

¹ Regio West Brabant, 18 West-Brabantse gemeenten: Aalburg, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Werkendam, Woudrichem, Woensdrecht, Zundert

² Met het leefgebied bedoelen we alle opvang- en onderwijsvoorzieningen waar kinderen en ouders gebruik van maken.

We hebben als gemeenten een ander stelsel voor ogen. Daarom ook de term transformatie.

We zetten in op de eigen kracht van het gezin en op de competenties en talenten van de jeugd. Wij zien het als de rol van de lokale overheid om voorwaarden te scheppen voor een prettig en gezond opvoed- en opgroei-klimaat voor jeugd en ouders. De uitdaging die voor ons ligt is het normaliseren en ontmedicaliseren van de dagelijkse opvoed- en opgroevragen.

Doel is dat ouders zelf het vertrouwen hebben in hun eigen kracht en weten hun netwerk te gebruiken bij de opvoeding van hun kinderen. Ondersteuning richt zich primair op het versterken van de eigen kracht van kinderen en hun ouders. Zo zijn zij zelf in staat duurzame randvoorwaarden in hun omgeving te creëren, die bijdragen aan een stabiele ontwikkeling van kinderen. Het CJG kan waar nodig ondersteunen in het creëren van die prettige en veilige opvoed- en opgroei-omgeving en levert in de toekomst dus ook alle vormen van (vrijwillige) ondersteuning. Van advisering tot en met passende zorg. Die ondersteuning is afgestemd op de vragen en behoeften van het gezin en wordt waar mogelijk geboden door familie, vrienden en vrijwilligers (bijvoorbeeld andere ouders) en waar nodig door vraaggerichte en competente professionals.

Jeugd en ouders in West Brabant krijgen daar waar nodig die ondersteuning bij opvoeden en opgroeien in de eigen leefomgeving, thuis of op school. Ook wanneer het om intensiever zorg gaat. De zorg komt naar het gezin, tenzij het in de optiek van jeugd, ouders en de betrokken professional in het belang van het kind echt beter is om die zorg buiten de vertrouwde leefomgeving te krijgen.

We weten nog niet in detail hoe en wanneer welke jeugdzorgtaken naar ons als gemeenten komen en in welke vorm. We hebben echter wel voor ogen dat het anders kan en anders moet.

Uiteindelijk streven we er naar dat er zoveel mogelijk Westbrabantse kinderen en jongeren prettig en gezond opgroeien. Dat ouders het als vanzelf vinden spreken dat ze met elkaar en hun directe omgeving praten en sparren over opvoeden. Dat zij tijdig ondersteuning vinden bij het CJG om te voorkomen dat ze in de problemen komen. En dat gezinnen die dat nodig hebben, snel de juiste hulp krijgen. In de eigen leefomgeving.

We streven naar een pedagogische 'Civil Society'. Waarin socialisatie een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van burgers is, en waarin het weer vanzelfsprekender is dat mensen zich het wel en wee van elkaars kinderen aantrekken. Waarin kinderen zich beter ontwikkelen omdat ze opgenomen zijn in sociale netwerken die groter zijn dan het gezin alléén. Als er bijvoorbeeld goede verbindingen zijn tussen ouders in de buurt en tussen ouders en school, dan presteren kinderen beter en hebben ze meer kans op maatschappelijk succes. De kansen op kindermishandeling en jeugdcriminaliteit dalen als de sociale effectiviteit in een buurt hoog is.

Utrechtse pedagoog prof. dr. Micha de Winter

2.1. Doel en uitgangspunten voor opvoeden en opgroeien in West Brabant

Het primaire doel dat wij voor ogen hebben is het realiseren van een prettig en gezond opgroei- en opvoedklimaat voor jeugd en ouders in West Brabant. Wij streven ernaar dat zo veel mogelijk kinderen zonder grote problemen kunnen opgroeien. Onze inspanningen richten zich daarom op een toename van het aantal jeugdigen en ouders dat op eigen kracht opvoed- en opgroeihobbels kan nemen en een afname van het aantal jeugdigen dat gebruik moet maken van passende zorg (zwaardere vormen van nu nog tweedelijnszorg). In oktober 2010 hebben we als regio onze visie op

jeugd vastgesteld. Daarin zijn al een aantal uitgangspunten verwoord. Deze gelden onverkort ook en juist voor de transformatie die wij voor ogen hebben:

- a. Veruit de meeste kinderen groeien op zonder (grote) problemen. Dat gaat altijd gepaard met vallen en opstaan, voor zowel kinderen als ouders. Dat hoort erbij, dat is normaal! In ons beleid en onze werkwijze benaderen wij opvoeden en opgroeien dan ook positief. We gaan uit van *wat de jeugd (wel) kan!*
- b. *Ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding*, voor het ondersteunen en stimuleren van hun kinderen bij het opgroeien. We gaan er vanuit dat de meeste ouders deze ondersteuning zelf kunnen regelen en anders vanuit hun eigen sociale netwerk, in hun eigen omgeving. Vanuit het CJG wordt de dialoog tussen ouders onderling bevorderd. Ouders die daartoe nog niet in staat zijn of geen netwerk hebben om op terug te vallen, krijgen ondersteuning van vrijwilligers of professionals van het CJG.
- c. Ondersteuning en hulp bij opvoeden en opgroeien sluiten aan bij de vragen en prioriteiten van het gezin en zijn *aantoonbaar gericht op het versterken van de eigen kracht en verantwoordelijkheden* van jeugd en ouders.
- d. *Jongeren en ouders maken eigen keuzes*; CJG professionals praten dus mét jeugd en ouders, in plaats van over. De professional voegt zich in, de eigen oplossingen en prioriteiten van jeugd en ouders zijn leidend. Jeugd en ouders maken met professionals afspraken over welke acties zij zelf ondernemen en welke ondersteuning aanvullend nodig is en door wie.
- e. Het CJG biedt *tijdig en dichtbij* ondersteuning bij opvoeden en opgroeien. Waar mogelijk vanuit en in nauwe samenwerking met opvang en onderwijs. Het CJG biedt *passende* zorg voor diegenen die meer en/of langduriger ondersteuning nodig hebben. Dat gebeurt *bij voorkeur via een en dezelfde vertrouwde professional* die minimaal 80% van de ondersteuning zelf biedt en die gedurende een langere periode aanspreekpunt blijft voor een gezin (intensiever-extensiever ondersteuning naar gelang nodig, waakvlamfunctie).
- f. Onze professionals zijn *vraaggerichte generalisten*. Ieder gezin krijgt zoveel als mogelijk te maken met een vast aanspreekpunt. Die persoon roept aanvullende expertise in als dat nodig is.
- g. Net zoals we uitgaan van de kracht van ouders en jeugd, gaan we uit van de kracht van onze *professionals*. *Wij bieden hen de ruimte en het vertrouwen* om hun werk zo goed en effectief mogelijk te kunnen doen. Dat betekent dat we sturen op het wat (het resultaat, te weten dat jeugd en ouders - weer of meer - in staat zijn om op eigen kracht op te voeden en op te groeien) in plaats van dat we voorschrijven hoe dat moet gebeuren.
- h. Er zal altijd een (kleinere) groep jeugd blijven voor wie het beter en/of veiliger is om tijdelijk buiten de vertrouwde thuisomgeving de juiste ondersteuning te krijgen. Ook voor die vormen van 'residentiële' ondersteuning gelden de bovenstaande uitgangspunten!

Van een focus op risico's naar een focus op voorwaarden scheppen

Opvoeding is primair een taak en zaak van ouders. Scholen nemen ook een deel van de opvoeding voor rekening, simpelweg omdat dat de omgeving is waarin kinderen en jongeren een groot deel van hun tijd zijn. Daarnaast spelen vriendjes, vriendinnen, familie en andere naasten een grote rol in het leven van kinderen en jongeren. En natuurlijk de trainers, coaches, vrijwilligers van de sportclub of dansschool.

Bezien vanuit het perspectief van opvoeden en opgroeien is de gemeentelijke rol bescheiden. Echter, de afgelopen decennia is de overheid (lokaal, provinciaal en rijk) zich (bewust of onbewust) steeds meer gaan bemoeien met de opvoeding en het opgroeien van de jeugd. De Raden voor de Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) en Volksgezondheid & Zorg (RVZ) constateren eind 2009 dat de overheid in een fuik is terechtgekomen³. Een fuik van óf op afstand blijven óf ingrijpen in gezinnen. De opvoeding is in de afgelopen decennia steeds meer een zaak van het individu geworden. Deze individuele invulling geeft veel vrijheid, het sociale netwerk is niet langer vanzelfsprekend aanwezig, het netwerk wordt door iedere ouder zelf 'gemaakt' en 'aangestuurd'. Hiermee is de natuurlijke rol van een naaste omgeving minder vanzelfsprekend. Is er een lossere sociale structuur rondom gezinnen ontstaan. Dat is niet erg zolang er geen problemen zijn. Maar als die er wel zijn, dan heeft zo'n lossere sociale inbedding nadelen. Er is niet altijd een vangnet. En de overheid heeft de afgelopen jaren dat vangnet vervangen, is in de fuik gezwommen. Door steeds meer inzet van professionals die een oogje in het zeil houden, die risico's vroegtijdig signaleren en die jeugd of ouders 'een hulpverleningstraject' aanbieden. Daardoor is er in onze vrije samenleving toch steeds meer controle. Hierdoor is tegenstrijdigheid ontstaan; we hechten aan onze vrijheid met als gevolg minder sociale inbedding. Tegelijkertijd verwachten we opvang als er iets mis gaat en verwachten we van de overheid dat die risico's beperkt. De overheid heeft daar gehoor aan gegeven, kijkt steeds vaker binnen bij gezinnen en grijpt ook in.

De overheid heeft uiteraard een rol als er ernstige problemen zijn, maar de focus is de afgelopen decennia wel heel erg komen te liggen op risico's en problemen. Bij jeugdbeleid is de focus komen te liggen op die groep gezinnen en die 15% van de jeugd, waar iets mee aan de hand is, die opvoed- en/of opgroei problemen hebben, die risico's lopen. De overheid moet en wil betrokken zijn, maar is zich te dicht gaan bemoeien tegen de opvoeding, te dicht gaan begeven op of over de grenzen van de persoonlijke levenssfeer.⁴

Focus van risico's naar focus op voorwaarden scheppen

De RMO en RVZ adviseren overheden om de focus te verleggen van een focus gericht op risico's naar een focus gericht op de kracht van de sociale omgeving van gezinnen. De overheid kan daarmee wel degelijk haar betrokkenheid en inzet hebben, maar dan wel op afstand. Niet door zaken over te nemen, maar door te faciliteren. Door voorwaarden te creëren voor een gunstig opgroei klimaat voor alle kinderen. Door het bevorderen van de opvoedkwaliteit.

Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling en de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg, Investeren rondom kinderen, Den Haag, 10 september 2009.

3. Voor welke uitdagingen staan we?

a. Een transformatie in denken: dagelijkse opvoedvragen ontzorgen en normaliseren

De Nederlandse jeugd is een van de gelukkigste en meest welvarende van de wereld. Met 85% gaat het eenvoudigweg (heel) goed. Eén op de 10 kinderen en jongeren hebben (meestal tijdelijk) en tijdig een steuntje in de rug nodig, omdat ze bijvoorbeeld op jonge leeftijd (nog) een achterstand hebben op het terrein van taal of motoriek. Of omdat de ouders nog niet precies weten hoe ze 'het ouderschap' en het opvoeden op een positieve en tegelijkertijd consequente manier handen en

³ Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling en de Raad voor de Volksgezondheid en Zorg, *Investeren rondom kinderen*, Den Haag, 10 september 2009.

⁴ Bovenstaande analyse is overgenomen uit het advies van de RMO en de RVZ.

voeten kunnen geven. Of omdat kinderen de overstap van primair naar voortgezet onderwijs moeilijk vinden, niet weten welke schoolkeuze ze moeten maken. Of omdat ze naast school en huiswerk ook voor een zieke moeder, vader, broer of zus zorgen. Die 10% van de jeugd kunnen en moeten we vanuit het CJG ondersteunen, door de inzet van maatjes, mentoren (vrijwilligers) en/of CJG professionals. En daarnaast heeft minimaal 3 tot maximaal 5% van de jeugd op meerdere terreinen problemen en/of zorgen. Deze jeugd (en vaak ook de ouders) hebben zorg nodig omdat ouders zodanige problemen hebben dat ze niet in staat zijn om hun kinderen een veilig en warm thuis te bieden. Of doordat ze als kind zelf lichamelijk of verstandelijk beperkt zijn. Voor deze jeugd kunnen en moeten we passende zorg bieden. Vaak langdurig en intensief. Soms voor kortere tijd waarna het gezin en het kind zelf weer voldoende in eigen kracht staan. Waar we meer dan voorheen bij stil kunnen staan is dat deze kinderen en deze gezinnen – ondanks hun problemen – eerst en vooral ook talenten en competenties hebben. Het is zaak om die talenten en krachten te zien en te benutten. Wat dat betreft biedt de decentralisatie vooral kansen; de passende zorg kan worden ingebed in een breder palet aan (binnen en buitenschoolse) activiteiten die gericht zijn op het ontdekken en ontwikkelen van talenten en competenties. Door inzet van het eigen netwerk van het gezin en/of de inzet van andere informele opvoeders (buren, vrijwilligers van de sportclub of de dans-, buurt-carnavalsvereniging). We kunnen als gemeenten een breder palet aan ondersteuning inzetten en samen met scholen optrekken bij het effectief organiseren en realiseren van passende zorg in school en om school.

b. Een andere focus: van directe individuele interventies naar versterking van de sociale omgeving

De omslag naar het aanspreken op en het versterken van de eigen kracht van een gezin vergt een kanteling in de wijze waarop wij tot nu toe de opvoed- en opgroei-ondersteuning, hulp en zorg aan jeugd georganiseerd hebben. Het vergt een andere houding en ander gedrag op alle niveaus. De omslag zal bij zowel politici en bestuurders, als managers van uitvoerende instellingen, als professionals plaats moeten vinden. De focus zal gaan liggen op wat jeugd en ouders zelf als prioriteiten willen oppakken, zij behouden de regie en kunnen aangeven of en waar zij advisering of ondersteuning nodig hebben en door wie. Daarbij zal nadrukkelijker gekeken worden naar het eigen sociale netwerk en vrijwilligers die informeel een rol spelen in de opvoeding. Uiteraard blijven er professionals present en beschikbaar om de weg te wijzen, te verbinden en daar waar nodig specifieke hulp of zorg te bieden. Deze professionals zijn aanwezig in de directe omgeving van de jeugd en hun ouders, dus bij de opvang, op het schoolplein en in de wijk. Zij kunnen ook een rol spelen in het begeleiden van het netwerk van buren, vrienden, familie en zij kunnen vrijwilligers coachen.

Bevorderen van de dialoog over positief opvoeden

Jeugd en ouders zijn ook de motor bij het bevorderen van de dialoog over positief opvoeden. Om het bespreekbaar en normaal maken van opvoedingsvragen te stimuleren bij andere ouders en jeugd. Het CJG bouwt daarom actief aan een netwerk van niet alleen professionals maar juist ook ouders. Deze zetten zich vrijwillig in om andere ouders te adviseren, om trainingen te geven etc. Iedere ouder is welkom en kan aangeven welke talenten hij of zij wil inzetten.

Voorbeeld: Op dit moment zijn al een aantal enthousiaste CJG' moeders actief in Breda. Zij informeren en adviseren andere ouders⁵, volgen op eigen initiatief trainingen en intervisie en denken actief mee met de doorontwikkeling van het CJG.

Voorbeeld: In Roosendaal zijn netwerken van ouders met pubers die vanuit de methode "mamma weet alles" ervaringen uitwisselen en elkaar op weg helpen.

c. Een transformatie in doen: het CJG voor alle ondersteuning bij opvoeden en opgroeien

Het CJG is de logische basis voor de transformatie in doen. Het CJG is in de meeste van onze gemeenten een netwerkorganisatie waarin in ieder geval de organisaties deelnemen die de jeugdgezondheidszorg en de zorg om school verzorgen. In veel van onze gemeenten maken ook de nu nog tweedelijns zorgaanbieders deel uit van het netwerk. De ervaring leert dat deze nauwe samenwerking rendeert en leidt tot een gezamenlijk en creatief denkproces en tot nieuwe werkwijzen in de praktijk. Het CJG is een nieuwe werkwijze in ontwikkeling. De decentralisatie biedt de kans om jeugd en ouders vanuit het CJG alle ondersteuning, van licht tot zwaar, van advies tot en met passende zorg, te bieden. Niet door het aanbieden van producten en interventies van diverse instellingen maar door de inzet van competente CJG professionals. Zij ondersteunen in de wijk en op de scholen jeugd, ouders en andere (informele) opvoeders en bij opvoeden en opgroeien. Het CJG wordt het vliegwiel om al die ondersteuning te organiseren. De uitvoering van onze wettelijke taken van de jeugdgezondheidszorg en de jeugdzorg (straks) vindt voor een belangrijk deel ook plaats vanuit dat CJG. Om deze taken goed te kunnen uitvoeren, bundelen we bovenlokaal de krachten, mensen en middelen. Bijvoorbeeld voor de inkoop en uitvoering van zwaardere vormen van ondersteuning en zorg. Bijvoorbeeld voor deskundigheidsbevordering en ontwikkeling en implementatie van gezamenlijke werkwijzen. In het komende jaar werken we uit welke taken we lokaal, bovenlokaal dan wel regionaal oppakken en uitvoeren.

d. Met (eigen)krachtige CJG-ers: inzet op de kwaliteit van professionals

We willen een omslag teweeg brengen in denken en doen; van denken in risico's naar kijken naar kansen, van het overnemen van problemen naar het versterken van eigen kracht. Een dergelijke manier van denken vergt ook een andere manier van doen. Van jeugd, van ouders, van vrijwilligers en zeker ook van professionals en hun organisaties.

Het vraaggericht ondersteunen van jeugd en ouders en het versterken van de eigen kracht en dat van het netwerk vergt een nieuw soort professional. Een generalist die niet zozeer hulp wil verlenen als wel krachten en talenten van mensen ontdekt en activeert. Het vergt professionals die aanvoelen wanneer ouders of jeugd met een (al dan niet vrijwillig) steuntje in de rug weer verder kunnen en wanneer het nodig is om intensievere bemoeienis in te zetten en collega's te betrekken met

⁵ Naast ouders informeren de CJG moeders ook geïnteresseerde ambtenaren, politici en professionals van binnen en buiten Breda, zie oa. www.vng.nl (praktijkvoorbeelden jeugdzorg), www.samenwerkenvoordejeugd.nl en www.spbreda.nl.

specifieke expertise. Professionals die afhankelijk van de vraag en de situatie de juiste effectieve en bewezen methodiek of werkwijze inzetten. Uit onderzoek in de jeugdzorg blijkt dat *“een goede ‘klik’ tussen cliënt en hulpverlener een van de belangrijkste factoren is voor succesvolle zorg, méér dan de gehanteerde hulpverleningsmethode. De individuele kwaliteit van de hulpverlener en het vertrouwen dat de cliënt daarin heeft zijn dus van cruciaal belang.”*⁶

Een effectieve ondersteuning van jeugd en ouders vraagt ook om generalisten. Professionals die in 85% van de gevallen zelf het gezin verder kunnen helpen. Voor datgene waar zij zelf onvoldoende expertise op hebben kunnen zij terugvallen op collega's met expertise op specifieke gebieden (zeg 15% van de benodigde ondersteuning). Dit is niet alleen veel prettiger voor de jeugd en ouders want die krijgen daarmee veelal één in plaats van meerdere aanspreekpunten. Het is ook veel leuker voor de professionals zelf, want die krijgt meer ruimte om jeugd en ouders te adviseren en te ondersteunen, om het verschil te maken. Deze omslag vraagt van organisaties dat zij de mogelijkheden en de ruimte bieden aan de professionals om op deze wijze te werken.

Het is van belang dat we als gemeenten inzetten op de *kwaliteit van onze ‘CJG professionals’* en hen het vertrouwen en de ruimte bieden om de ondersteuning aan jeugd en ouders vraaggericht en effectief te bieden. Het sturen op kwaliteit kan vorm krijgen door samen te werken aan competentieprofielen (wat wordt er van je verwacht als hulpverlener nieuwe stijl?). En door te investeren in leertrajecten voor professionals. Voor ons als regio is het zaak om te bezien waar en hoe we daar met elkaar in kunnen optrekken.

4. Wat staat ons te doen?

We staan voor de uitdaging om jeugd en ouders zelf de regie (terug) te geven over opvoeden en opgroeien. Daarbij is het aan ons als gemeenten om er voor te zorgen dat die ondersteuning aansluit bij hun leefwereld en de eigen kracht versterkt. Dat vergt een andere manier van denken en doen, ook voor ons als bestuurders!

Om die door ons gewenste transformatie te realiseren én van daaruit onze huidige en toekomstige taken op het gebied van opvoeden en opgroeien effectief uit te voeren is het zaak om onze kennis en krachten als gemeenten te bundelen.

Het is daarbij van belang om - meer dan nu het geval is – integraal en eenduidig te sturen op de rol en positionering van de jeugdgezondheidszorg (als basis van het CJG), de doorontwikkeling van het CJG (werkwijze, organisatie) en de voorbereiding op de decentralisatie van de jeugdzorg. Deze ‘dossiers’ zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en we zullen ze dus ook meer in samenhang inhoud en vorm moeten geven.

De transformatie opgave voor de jeugdzorg kan niet los gezien worden van de overige decentralisaties vanuit rijk naar gemeenten; denk aan de AWBZ begeleiding die we als gemeenten moeten incorporeren in onze WMO. Ook een deel van onze jeugd maakt gebruik van die begeleiding, hoe zorgen we ervoor dat we die kinderen en jongeren passende zorg kunnen bieden, vanuit dat ene vaste aanspreekpunt, die vertrouwde persoon. Ook als het gaat om de decentralisatie van de wet Werken naar Vermogen zijn er raakvlakken; de jeugdigen die in de doelgroep Wajong vallen, zijn

⁶ Zie o.a. voortgangsbrief jeugdzorg van staatsecretarissen VWS en Justitie aan Tweede Kamer, 7 juli 2011

dezelfde jongeren die we nu al kennen omdat ze gewoon in onze gemeenten wonen en/of naar school gaan. Die jongeren maken voor een deel al gebruik van de ondersteuning vanuit onze huidige CJG's dan wel gaan daar straks gebruik van maken vanuit onze verantwoordelijkheid voor de licht verstandelijk gehandicapten en de jeugd GGZ.

Voor een effectieve transformatie van de jeugdzorg is het belangrijk dat we als gemeenten nauw samenwerken met het onderwijs in onze regio. Het zou echt een stap voorwaarts zijn als we afscheid kunnen nemen van allerlei afzonderlijke 'indicaties en trajecten' en toe kunnen werken naar een integrale aanpak voor passend onderwijs en passende zorg. Daarvoor is het nodig dat we in het hele transformatie proces rekening houden met waar de jeugd naar school gaat (het leefgebied volgen) en met de samenwerking van onze partners zoals het onderwijs.

Tot slot is het van belang dat we bestaande samenwerkingsverbanden zoals de veiligheidshuizen optimaal benutten voor en betrekken bij dit proces. We worden straks als gemeenten ook verantwoordelijk voor de niet-vrijwillige hulp en zorg, het zogenaamde 'gedwongen' kader. De taken van jeugdbescherming en jeugdreclassering kunnen waarschijnlijk beter en effectiever opgepakt worden vanuit de samenwerking binnen de veiligheidshuizen dan vanuit die van het CJG. Het CJG staat voor laagdrempelige en vraaggerichte ondersteuning, het CJG willen we niet afficheren met dwang, drang en de dreiging van uithuisplaatsingen, integendeel!

We staan dus aan het begin van een uitdagend en interessant proces! Een proces dat we samen ingaan. Dan weer met 18 gemeenten samen, dan weer in kleiner of ander verband, maar altijd in samenhang. Stap 1 is het vaststellen van voorliggende visie en uitgangspunten. Daarmee hebben we een gezamenlijk perspectief en een gezamenlijk doel. Van daaruit kunnen we bepalen welke stappen we inhoudelijk, financieel en procesmatig moeten en kunnen zetten.